

Тема. Батальний жанр. Малювання баталії «Козацький морський похід».

Мета: виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток мистецьких художніх інтересів, естетичних потреб; формування системи мистецької грамотності, яка відображає видову, жанрову, стильову специфіку і взаємодію мистецтв; розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ; стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження в мистецькій діяльності, до здійснення мистецької комунікації; розвиток художніх мистецьких здібностей, креативного мислення, творчого потенціалу; формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Опорний конспект уроку

1. Мотивація навчальної діяльності.

Прочитай вірш. Налаштуйся на роботу.

BCIM 2024

Організація класу

Давайте згадаємо девіз нашого уроку:

Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитись, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно й плідно працювати!

2. Актуалізація опорних знань.

Дай відповідь на запитання.

BCIM 2024

Пригадайте.

Які ви знаєте картини, присвячені війні? Які почуття і думки вони викликають?

Що складніше, на вашу думку, малювати бій на суходолі чи битву на морі?

3. Вивчення нового матеріалу.

Слово вчителя.

Слово вчителя

Героїку, підність, силу та інші людські чесноти репрезентують твори батального жанру в мистецтві.

Слово вчителя

Цей різновид історичного жанру присвячений зображенню військових подій, моментів битв і військових походів, сцен важкого армійського побуту.

Слово вчителя

Як правило, батальні твори — героїчні, інколи трагічні: вони можуть нести в собі гордість і преклоніння перед мужністю воїнів, але можуть розкривати й увесь жах війни, засуджувати біль і руйнування, які вона заподіяла.

Батальний жанр виник у давні часи. Про це свідчать древні східні мініатюри, зокрема про самураїв, єгипетські розписи битв, в яких брали участь фараони (їх малювали більшими за розмірами, порівняно з іншими).

Військова доблесть міфічних героїв оспівується на грецьких вазах і рельєфах храмів, перемоги імператорів — на римських тріумфальних арках, походи королів — на середньовічних гобеленах зі своєрідною хронікою подій.

Зазвичай, окрім військових постатей, можна побачити амуніцію, зброю, коней, техніку. Картини про війну стають певною реконструкцією історичних подій.

Розгляньте ілюстрації. Дайте відповідь на запитання.

BSIM pptx

Розгляньте ілюстрації з батальними сценами.

Битва самураїв на японській гравюрі

Яка з баталій, на вашу думку, створює найбільш напружену емоційну атмосферу? Якими художніми засобами це досягнуто? Поясніть.

Комалетдін Бехзад.
Битва Іскандера з Дарієм

Віртуальна екскурсія. Перегляньте відео.

<https://youtu.be/8CJUSJL6cxQ>

BSIM pptx

Віртуальна екскурсія

На світлому тлі різнокольоровими нитками вишиті вершників, тварин, споруди, кораблі тощо. Малюнки настільки деталізовані, що можна дізнатися про одяг військових, зброю і звичаї того часу.

Оригінальне посилання https://youtu.be/LtGoBZ4D4_E?si=lm_oA6gN0mDqCLrx

Слово вчителя.

BSIM pptx

Слово вчителя

Батальний жанр набув широкого розвитку у спадщині іспанського художника Франсіско Гої — автора графічної серії «Лихоліття війни», французького Ежена Делакруа, творця знаменитого образу Свободи, що веде народ.

Франсіско Гойа, «Лихоліття війни». Як дикі звірі,

Слово вчителя

У вітчизняних митців баталії пронизані особливим духом патріотизму, прагненням ушанувати героїзм воїнів.

М. Самокиш. Напад козаків на обоз

Слово вчителя

Відомими українськими баталістами були живописець Микола Самокиш, графіки Михайло Дерегус і Олександр Данченко, у наш час — літописці української історії живописці Сергій Чайка і Артур Орльонов, художник-ілюстратор Сергій Овчаренко.

А. Орльонов. Битва під Берестеком

Фізкультхвилинка.

<https://youtu.be/2ShGDkDy8YI>

4. Практична діяльність учнів

Пригадайте правила безпеки на уроці.

<div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: center;"> Сьогодні Правила безпеки на уроці образотворчого мистецтва </div>	
	
<p>Роботу розпочинати лише за дозволу вчителя.</p>	<p>Використовувати інструмент тільки за призначенням.</p>
	
<p>Користуватися прийомами роботи з інструментами, які показав учитель.</p>	<p>Тримати своє робоче місце у належному порядку.</p>

Намалюйте баталію «Козацький морський похід».

Попередньо потренуйтеся малювати ескізи козацьких чайок відповідно до історичної епохи.

Продумайте сюжет композиції, визнач її центр.

Намітьте обриси кораблів.

За допомогою контрасту кольорів, тону виділіть смисловий центр композиції.

Передайте настрій, бойову атмосферу: зобразіть бурхливі хвилі та грізні хмари, які суголосні героїчним подіям.

Ознайомтесь з послідовністю виконання.

Послідовність виконання

Перегляньте відео за посиланням. Для роботи нам знадобиться: альбом для малювання, простий олівець, гумка, стаканчик з водою, пензлі, фарби. Визначте центр композиції. Простим олівцем намалюйте фігури людей у різних позах, що сидять у човні. Намагайтесь дотримуватись пропорцій тіла. Деталізуйте композицію (людей, їх одяг, головні убори). Коли робота простим олівцем закінчена, можна починати розмальовувати фарбами. Для того, щоб виділити окремі деталі, використовуйте більше фарби й менше води. І навпаки, коли потрібно зробити розмитим фон. Зробіть кольоровий акцент на хвилях. Гарних вам результатів!

https://youtu.be/298Dxi9Z_Q

Продемонструйте власні роботи.

5. Закріплення вивченого. Мистецька скарбничка.

Мистецька скарбничка

D. Шуплек. The Gods

Батальний жанр (фр. bataille — битва) – твори образотворчого мистецтва, присвячені зображенню воєнних подій, військових походів.

Мистецька скарбничка

Гобелен (фр. gobelin) — різновид декоративно-ужиткового мистецтва, стінний безворсовий килим із сюжетною або орнаментною композицією, витканий вручну.

Мистецька скарбничка

Гравюра — різновид графічного мистецтва, тиражоване зображення (відбиток) шляхом друку з рельєфних поверхонь.

Узагальнюємо, систематизуємо.

Узагальнюємо, аргументуємо, систематизуємо

Які сюжети й образи зображують у творах мистецтва, що належать до батального жанру?

Що було несподіваним у новій інформації? Що здивувало?

6. Підсумок.

Самостійне дослідження.

Самостійне дослідження, медіапошук

Дослідіть серії марок на історичну тему, створені в Україні.

7. Рефлексія.

Оцініть роботу.

Виконані роботи можна надіслати:

1. На освітню платформу для дистанційного навчання **HUMAN**.

Не забувайте вказати своє прізвище та ім'я, клас, дату проведення уроку.

Бажаю плідної праці!